

Podle § 172, odst. 2, ex. ř. mají veřejní orgány, kteří jsou povoláni k předpisování a vymáhání daní, přírážek, poplatků a ostatních veřejných dávek, které mají býti zapraveny z nemovitosti, přihlásiti nejpozději při dražebním roku před počátkem dražby, daně atd., které až dosud jsou zadrženy a z nemovitosti mají býti zapraveny, avšak knihovním zápisem nebo zájemním popisem ještě nejsou zajištěny. V souzeném případě se stěžovatelka stala včasným přístupem k exekuci vedené S. bankou sama vymáhající věřitelkou a jest tedy již z toho důvodu uvedený předpoklad poznámkou dražebního řízení pro pohledávku 5.503 Kč 20 h s přísl. vymáhanou stěžovatelkou knihovně splněn tak, jak to ustanovuje § 172, odst. 2, ex. ř., jestliže je vůbec možno užití řečeného předpisu i tehdy, když věřitel sám k dražebnímu řízení přistoupí. Mylný je také názor prvního soudu, že podle § 172 ex. ř. také k dražebnímu roku musí býti právo na přednostní pořadí uplatňováno, neboť ono zákonné ustanovení požaduje pouze, aby byla učiněna přihláška. Přednostní pořadí jest uplatňováati teprve při rozvrhovém roku.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Rekursní soud správně odůvodnil, že návrh na vnucenou dražbu přístupem k dražbě už zavedené, učiněný jmenovanou pojišťovnou dne 23. září 1937, nahradil úplně její přihlášku ve smyslu § 172, posl. odst., ex. ř. Tento názor stěžovatelka ani nenapadá, nýbrž vytýká jen, že se jmenovaná pojišťovna nevyjádřila o způsobu, jak její nároky mají býti uspokojeny, zdali se tak má státi v přednostním pořadí nebo ne. Rozhodující jest opět, že jmenovaná pojišťovna jest vymáhající věřitelkou, pro kterou neplatí ustanovení § 171, odst. 2, ex. ř. o vyjádření, žádá-li hotové placení. Jestliže z exekučního návrhu, který tu zastupoval přihlášku podle § 172, posl. odst., ex. ř. a ke kterému byl připojen vykonatelný výkaz nedoplatků ze 16. října 1936, konto č. 3/11, bylo zřejmě přednostní pořadí pohledávky, stala se přihláška řádně a mohlo býti přednostní pořadí popřeno odporem jen z důvodů věcných, což se nestalo. Právem tedy rekursní soud přikázal jí v přednostním pořadí a nemohou vývody dovolacího rekursu zvrátiti jeho správné důvody, které také vyhovují účelu přihlášky ve smyslu § 172, posl. odst., ex. ř.

Čís. 16953.

Vliv omylu v pohnutce na platnost pojistné smlouvy.

Pohnul-li zprostředkující pojišťovací jednatel (před účinností zák. o poj. smlouvě č. 145/1934 Sb. z. a n.) pojistníka k sjednání pojistné smlouvy, nemá jeho ústní ujišťování, třeba nesprávné, vlivu na relativní platnost pojistné smlouvy, jestliže nebylo pojato do pojistného návrhu. Jestliže však užil při tom lsti a pojišťovna nebo osoba za ni

oprávněná k právnímu jednání se zúčastnila na jeho listivém jednání nebo o něm v době přijetí pojistného návrhu věděla nebo věděti musila, má i omyl pojistníka v pohnutce vliv na platnost pojistné smlouvy.

K hotovosti pojistné smlouvy nestačí vnitřní rozhodnutí pojišťovny, že pojistný návrh přijímá. Omyl jest včas vysvětlen, stalo-li se tak, dokud pojišťovna nejednala již v důvěře v prohlášení pojistníka a nečinila ještě žádné právní nebo hospodářské opatření.

(Rozh. ze dne 27. května 1938, Rv I 494/37.)

Žalobci se domáhají žalobou výroku, že smlouvy o životním pojištění, sjednané se žalovanou pojišťovnou dne 8. dubna 1932, jsou neplatné pro omyl, že žalovaná jest povinna to uznati a zaplatiti žalobcům proti vrácení pojistek 130.000 Kč s přísl. K odůvodnění žaloby přednesli: Koncem roku 1929 žádal vedoucí úředník žalované pojišťovny Dr. P. jejím jménem žalobce, aby si dali přezkoumati životní pojistky, sjednané u různých pojišťoven, mimo jiné u pojišťovny »V.«, a již po zběžném prohlédnutí pojistek prohlásil, že žalobci byli onou pojišťovnou podvedeni o statisícové částky, a nabídl se, že jim zprostředkuje pojištění u žalované pojišťovny za velmi výhodných podmínek. Žalobci odevzdali Dr. P-ovi pojistné návrhy, které byly jen informativního rázu, a dali mu i pojistky k prozkoumání. Poté Dr. P. zaslal žalobcům rozpočet, z kterého vyplývalo, že by pojištěním u žalované pojišťovny za jinak stejných podmínek ušetřili 600.000 Kč, a na přání žalobců se žalovaná sama dopisem ze dne 25. února 1932 výslovně zaručila za zisk na jistíně a premiích mimo úroky za celou pojištěnou dobu ve výši 636.413 Kč 72 h. Dr. P. byl zmocněn samostatně jednati za žalovanou pojišťovnu, jak je zřejmé z toho, že z jednání se žalobci vyloučil příslušného místního zástupce pro R. Jako uzavírající agent podepsal pojistný návrh na místě určeném pro zprostředkovatele. Byl označován za komisaře i ředitele, a to u podniku, jakým je žalovaná pojišťovna, musilo vzbuditi dojem, že je definitivním úředníkem s příslušnou kompetencí. Podpisoval i korespondenci žalované pojišťovny. Žalobcům byl představen jako vysoký funkcionář žalované pojišťovny. Žalovaná v jednáních se žalobci chtěla pokračovati jen za přítomnosti Dr. P-a a označovala jej jako svého funkcionáře. Důležité jednání se žalobci odsunovala až do jeho návratu. Dr. P. jako vyšší funkcionář žalované pojišťovny měl zmocnění k uzavírání pojistných smluv i s výhradami a podmínkami bez výslovného pojetí do písemného návrhu. Nebyl pouhým agentem zprostředkovacím, nýbrž uzavírajícím, poněvadž byl v pevném služebním poměru k žalované, která mu vyplácela pevný plat a platila za něj příspěvky k sociálnímu pojištění. Kdyby Dr. P. byl pouhým zprostředkovacím agentem, neponechal by tak velký obchod bez práva na připsání provise z něho k dobru na svém účtě. Dr. P. byl žalovanou pověřen, aby převzal od žalobců splátku 80.000 Kč na konto premií, tedy částku té výše, jaká se nesvěřuje zprostředko-

vatelům. Potom, když žalobci dostali rozpočet o úspoře, žádali pojišťovnu »V.« o redukci pojistek a teprve když byli ujištěni ředitelem žalované pojišťovny ing. H., že propočtení z 25. února o úspoře byl bedlivě sestaven matematickým oddělením žalované a že úspory, kterých se dosáhne, budou činiti nejméně 600.000 Kč, odhodlali se žalobci k uzavření pojistek u žalované. První zprávu o tom, že byly podle pojistných návrhů vystaveny pojistky, dostali žalobci teprve 29. února 1932, tedy v době, kdy už bylo jasno, že se jedná o úsporu. Podle dohody ze dne 7. dubna 1932 byly pak žalobcům vystaveny pojistky, o něž jde. Pojistné smlouvy byly pak po opětovných jednáních u ředitelství žalované pojišťovny sjednány dne 7. dubna 1932. Uzavření smluv potvrdila žalovaná dopisem ze dne 9. dubna 1932, v němž oznamuje, že na podkladě ujednání a předložených rozpočtů vyřídila životní pojistky. Také teprve dne 8. dubna 1932 žalovaná pojišťovna pojistky sepsala a vyzvala žalobce, aby očekávali Dr. P., který jim pojistky předloží. Ještě po 25. únoru 1932 žalovaná odpověděla na žádost žalobců s projevem ochoty pokračovati v jednání i po tvrzeném vystavení pojistek sazbami II. A, projednávala se žalobci konkurenční klausuli, která byla též jednou z podmínek pro převod pojistek a na základě té klausule změnila opětovně dohodou se žalobci druh použitých sazeb. Na účet pojistných prémie za první rok zaplatili žalobci 14. června 1932 50.000 Kč a dne 3. května 1932 80.000 Kč. Po prozkoumání však, které dali žalobci provést znalcem oboru pojišťování, vyšlo najevo, že nelze vůbec mluvit o úsporách a že propočty pojišťovny jsou sdělny neodborně, že jsou založeny na pouhém sčítání jmění bez zřetele na úroky a dále bez jakéhokoliv zřetele na rozdíl v použitých sazbách na dividendu zaručenou pojišťovnou »V.« a na ztrátu nastalou redukcí starých pojistek. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Žalobci se domáhají žalobou prohlášení neplatnosti pojistných smluv pro uvedení v omyl co do jejich předpokladu, že si uzavřením pojistných smluv u žalované pojišťovny uspoří částku přes 600.000 Kč. Tvrdili totiž, že sjednali pojistné smlouvy se žalovanou proto, že byli ujištěni, že tím uspoří přes 600.000 Kč proti dosavadnímu stavu, kdy byli pojištěni u pojišťovny »V.«. Z toho tvrzení vyplývá, že předpoklad žalobců co do dotčené úspory byl pohnutkou k uzavření pojistných smluv se žalovanou pojišťovnou a že se tedy tvrzený omyl dotýkal právě uvedené pohnutky. Než ze zákona nelze vyvoditi, že by omyl v pohnutce, ať byl vzbuzen druhým smluvcem, či osobou třetí, pokud nebyl vzbuzen lstí, činil právní jednání neplatným. Z výsledků provedených důkazů však nijak neplyne závěr, že žalobci byli lstivě uvedeni v omyl co do předpokladu, že uspoří přes 600.000 Kč. K závěru o lstivosti jednání by nepostačilo ani to, kdyby bylo zjištěno, že výpočet úspory, pořízený Dr. P-em, anebo výpočet obsažený v dopise žalované pojišťovny ze dne 25. února 1932, jest chybný. Proto nepochybil první soud, když nezkoumal pravdivost řečeného dopisu nebo správnost v něm obsaženého výpočtu úspory, neboť i kdyby

se zkoumáním výpočtu zjistilo, že výpočet ten není správný, nemohlo by to samo o sobě míti význam pro výsledek souzeného sporu. I kdyby bylo možno usuzovati z obsahu uvedeného dopisu, jak činí odvolatelé, že žalovaná věděla o tom, že pohnutkou k uzavření pojistných smluv byl u žalobců předpoklad úspory přes 600.000 Kč, tu zase, dokud nebyla prokázána lstivost na straně žalované, nemohla vědomost ta míti v zápětí neplatnost pojistných smluv z důvodu, že se žalobci zmýlili ve svém předpokladu. S tohoto stanoviska nemá významu, že k perfekci pojistných smluv nedošlo již dnem 22. února 1932, kdy ing. H. vyznačil přijetí pojistných návrhů na obálkách, a že k perfekci smluv mohlo dojíti teprve, když došlo žalobcům uvědomění o přijetí pojistných návrhů, t. j. podle tvrzení odvolatelů po dni 29. února 1932 dopisy z téhož data, neboť to by mělo význam jen tehdy, kdyby se jejich tvrzený omyl netýkal pouhé pohnutky k smlouvě, nýbrž přímo podstatného obsahu pojistné smlouvy, a o takovýto omyl však v souzeném případě nešlo. Pro tvrzení odvolatelů, že poskytnutí úspor bylo podmínkou smlouvy, není v provedených důkazech opory. Ostatně nesplnění podmínky smlouvy by mělo v zápětí, že závaznost smlouvy vůbec nenastala. O to však žalobci nežalují, nýbrž domáhají se pouze prohlášení pojistných smluv za neplatné pro omyl. Proto též nepřipadně odvolatelé vytýkají, že se prvý soud nezabýval otázkou, zda smlouvy vůbec vznikly, t. j. stala-li se akceptace návrhů včas, zda pojistné návrhy byly po stránce obsahu náležitě vybaveny a zda se pojistky neodchylují od obsahu návrhů. Jestliže totiž žalobci žalují pouze o neplatnost pojistných smluv pro omyl, jest nutno předpokládati, že by podle jejich vlastního stanoviska byly smlouvy závazné, kdyby nebylo tvrzeného omylu. Neměl proto prvý soud důvodu, aby se obíral otázkou, zda i nehledíc na tvrzený omyl nedošlo k platnému uzavření pojistných smluv. Jen pro úplnost — neboť při omylu v pohnutce, pokud nebyl vzbuzen lstivě, a tomu tak v souzeném případě nebylo, nezáleží na tom, kdo omyl ten vzbudil, — budiž podotčeno, že vývody odvolatelů nejsou s to doličiti nesprávnost závěru prvního soudu, že Dr. P-a jest v poměru k žalované pojišťovně pokládati za třetí osobu. Usuzují-li totiž odvolatelé z některých okolností, které zdůrazňují, na to, že Dr. P. byl zaměstnancem žalované pojišťovny, nestačí pouhý zaměstnanecký poměr k závěru, že Dr. P. byl oprávněn, aby jménem žalované pojišťovny samostatně sjednal pojistné smlouvy. Ostatně takový závěr by byl v rozporu s vlastním tvrzením žalobců, že k perfekci smluv došlo teprve jednáním ing. H., a to teprve po 29. únoru 1932, ba dokonce až počátkem dubna 1932.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu, aby dále o věci jednal a znova rozhodl.

D ů v o d y:

Tvrzení žalobců, že je uvedl v omyl Dr. Lazar P. při jednání o pojistných smlouvách, jest samo o sobě bezvýznamné pro rozřešení otázky, zda žalobci jsou nebo nejsou pojistnými smlouvami vázáni.

Neboť bylo zjištěno, že Dr. P. nebyl jednatelem smlouvy uzavírajícím, nýbrž jen zprostředkujícím. A pouze z toho, že Dr. P. vystupoval jako »komisař« žalované, že korespondoval na dopisních papírech žalované pojišťovny, že k všem důležitým jednáním byl přibírán od pojišťovny, že se jednání musilo odročiti, byl-li nemocen, a že proto byl samou žalovanou označován za jejího funkcionáře, nemohli žalobci ještě důvodně souditi (čl. 47 obch. zák.), že Dr. P. jest plnomocným jednatelem žalované, poněvadž — jak již prvý soud uvedl — žalovaná v pojistných návrzích dala zřejmě najevo, že zprostředkovatel písemného návrhu nemá práva sám ujednati smlouvu za pojišťovnu a že pojišťovna nepovažuje ujednání se zprostředkovatelem pro sebe za závazné. Nový zákon o pojistné smlouvě č. 145/1934 Sb. z. a n. pro souzený případ neplatí, poněvadž podle § 164 nabyl účinnosti teprve dne 20. ledna 1935, a jeho § 162, odst. 1, písm. c), se netýká souzeného případu, poněvadž veškerá právní jednání i nabytí vědomosti pojišťovacího jednatele spadají do doby před účinností toho zákona. Jest tu proto Dr. P. osobou třetí ve smyslu § 875 obč. zák. (srov. rozh. č. 3609, 5808, 6628 a zejména 11384 Sb. n. s.).

Rozhodující jest však, zdali žalovaná, anebo osoba oprávněná za žalovanou jednati — zavdala sama podnět k omylu žalobců nebo zda se zúčastnila na tvrzené činnosti Dr. P., jež prý přivodila omyl na straně žalobců, nebo zda o ní zřejmě věděti musila (§ 875, druhá věta, obč. zák.), a potud by ovšem měla význam i činnost Dr. P.

Předeslati jest, že vůli směřující k tomu, aby pohnutka (§ 901 obč. zák.) byla učiněna součástí smluvního obsahu, lze projevit i mlčky podle § 863 obč. zák., třebaš § 901 obč. zák. zní tak, že pohnutku jest posuzovati jako jinou výminku tehdy, položí-li smluvci pohnutku svého přivolení »v ý s l o v n ě« za výminku. Neboť obsah každé smlouvy jest vykládati ve smyslu § 914 obč. zák. a čl. 278 obch. zák. podle pravého úmyslu smluvců a platí tu o způsobu projevu tytéž zákonné předpisy, jako o každém jiném projevu vůle, pokud není vázán na určitou formu (rozh. č. 426, 987, 15243 Sb. n. s.).

Zavdal-li podnět k omylu druhý smluvce, jest pak rozeznávati takto:

Mylná pohnutka, která se podle § 901, první věty, obč. zák. stala součástí smlouvy, má vliv na relativní platnost jednání a omyl jest podstatný (§ 871 obč. zák.).

Nestala-li se mylná pohnutka součástí smlouvy, má na platnost právního jednání vliv tehdy, byl-li omyl způsoben lstí druhého smluvce nebo důvodnou bází (§ 870 obč. zák.), a byla-li ona pohnutka rozhodující pro vůli smluvce uvedeného v omyl, jde pak o omyl podstatný (rozh. č. 5152, 6368, 12331 Sb. n. s. — Komentář k obč. zák. Rouček-Sedláček, IV, str. 83 a 247, Klang II, str. 110 až 113 a 344).

Zavdala-li podnět k omylu třetí osoba lstí, pak platí rovněž posléze uvedená zásada tehdy, jestliže se druhý smluvce na lstivém jednání třetí osoby zúčastnil nebo o něm věděti musil.

Nedopustila-li se třetí osoba lsti, pak nemá omyl žádného vlivu na relativní platnost smluv, jestliže se pohnutka nestala součástí smluv.

Nedopustil-li se Dr. P. jako osoba třetí žádné lsti, když ujistil žalobce, že uspoří pojistnými smlouvami přes 600.000 Kč, a když jim sestavil propočet — třeba nesprávný, pak to nemá vlivu na relativní platnost smluv, poněvadž ústní ujednání mezi ním a žalobci, které nebylo pojato do pojistných návrhů, se nestalo součástí smlouvy.

Použil-li však Dr. P. při tom lsti, k čemuž by na jeho straně stačilo i jeho vědomí, že jeho ujištění a výpočet úspor jsou nesprávné, a jestliže se žalovaná anebo osoba k právnímu jednání za žalovanou oprávněná na jeho lstivém jednání zúčastnila nebo v době přijetí pojistných návrhů o něm věděla nebo věděti musila, pak by měl i omyl žalobců v pohnutce vliv na platnost pojistných smluv. V té příčině nezjistil však odvolací soud žádné skutečnosti, z nichž by bylo možno posouditi, zda pohnutkou žalobců bylo jednání Dr. P-a, zda Dr. P. při tom jednal lstivě, a zda se žalovaná na tomto jeho jednání zúčastnila nebo o něm v době přijetí pojistných návrhů věděla nebo věděti musila, což právě dovolatelé vyvozují zejména z dopisu ing. Františka H. ze dne 25. února 1932.

Dovolatelé však vyvozují z uvedeného dopisu též, že sám oprávněný zástupce žalované ing. František H. je uvedl v omyl ujištěním podobného obsahu, jako Dr. P. Tu jest ovšem rozhodující, zda se toto jednání ing. H. stalo ještě před hotovostí smluv.

Žalovaná hájí stanovisko, že k hotovosti smluv došlo dne 22. února 1932 (pojistky byly vystaveny dne 23. února 1932), poněvadž toho dne si ing. H. poznamenal na obalech červeným inkoustem, že návrhy přijímá — kdežto žalobci tvrdí, že k hotovosti smluv došlo teprve dopisy ze dne 29. února 1932, jimiž jim bylo ponejprv oznámeno, že pojistky byly vystaveny.

To se ovšem netýká pojistky Jiřího B. č. 517397, poněvadž na jejím obalu je datum 3. března 1932 a pojistka ta byla vystavena dne 4. března 1932, takže dopis ing. H. ze dne 25. února 1932 spadá nepochybně do doby před hotovostí této pojistné smlouvy.

Pojistná smlouva jest uzavřena, když prohlášení pojišťovny o přijetí pojistného návrhu dojde navrhovatele ve lhůtě přijímací (§ 862 a) obč. zák.), což se děje pravidelně doručením pojistky, nelze-li z okolností nepochybně usouditi, že hotovost smlouvy nastala již dříve (rozh. č. 6686 Sb. n. s.), nestačí však pouhé i n t e r n í rozhodnutí pojišťovny, že návrh přijímá. Poukaz žalované na rozhodnutí č. 10250 Sb. n. s. není případný, poněvadž tam šlo právě o takové jiné okolnosti (§ 71 instrukce k pojistnému návrhu připojené), z nichž bylo nepochybně na přijetí usouzeno.

Hotovost smluv nastala proto (až na pojistku č. 517.397) nejdříve dne 29. února 1932. Ujistil-li ing. H. žalobce dopisem ze dne 25. února 1932 o úspoře přes 600.000 Kč, nedal ovšem

on jako zástupce žalované pojišťovny podnět k omylu žalobců, poněvadž návrhy pojistné již tu byly, avšak může tu jíti o druhý případ § 871 obč. zák., že totiž omyl byl žalované od žalobců včas vysvětlen, a tu by nezáleželo na tom, kdo k omylu dal podnět. Šlo by pak o to, zda se vysvětlení omylu stalo včas, to jest, dokud žalovaná pojišťovna ještě nejednala v důvěře v prohlášení žalobců a neučinila ještě žádné právní nebo hospodářské opatření z podnětu tohoto prohlášení (rozh. č. 1297 Sb. n. s.). Žalovaná v tom směru namítala, že se obrátila na pojišťovnu v T. o přijetí pojistek do zajištění a že se přijetí do zajištění stalo dne 16. února 1932. A tu jest zapotřebí zjistiti, kdy, co a jak oznámili žalobci žalované pojišťovně o svém omylu, a rovněž zjistiti okolnosti, které jsou rozhodující pro otázku, zda se vysvětlení omylu stalo včas. Při tom jest ovšem hleděti také k dopisu žalobců ze dne 15. února 1932.

Dodatečné schválení pojistných smluv žalobci může míti význam jen tehdy, jestliže tak učinili již v době, kdy bylo jim známo, že byli uvedeni v omyl ujištěním, že pojistnými smlouvami uspoří přes 600.000 Kč.

Bude tudíž na odvolacím soudě, aby se všemi těmito otázkami zabýval a učinil potřebná zjištění.

Nestalo-li se tak, není věc dosud zralá k rozhodnutí (§ 510, odst. 1, druhá věta, c. ř. s.).

Čís. 16954.

Nekalá soutěž (zák. č. 111/1927 Sb. z. a n.).

Označení »karlovarská sůl« jest označením původu zboží ve smyslu § 6, odst. 2, uved. zák., třebas byl k onomu označení připojen dodatek, že jde o výrobek umělý (»umělá karlovarská sůl«).

Závadnost užívání uvedeného označení pro umělý chemický výrobek, který není vyráběn ani v Karlových Varech ani neobsahuje látek z karlovarských vřidel.

(Rozh. ze dne 27. května 1938, Rv I 98/38.)

Žalující městské obci Karlovy Vary náleží mimo jiné minerální léčivé prameny i pramen (vřídlo) zvaný »Sprudel«, z něhož získává sůl známou pod označením »karlovarská sůl«, a jsou pro žalující u Obchodní a živnostenské komory v Ch. pro výrobky ty zapsány slovní známky: »karlovarská vřídlní sůl«, »karlovarská sůl«, »Karlsbader Salz«, »Karlsbader Sprudelsalz«, »Karlsbader Heilquellen«, »Sal carolinum«, »Sal carolinum«, »Sal thermarum carolinum«, »Sal thermarum carolinense«, »Sal carolinense«, »Sal thermarum carolinum« kromě jiných slovních znění, připomínajících léčivé prameny v Karlových Varech. Žalovaný vyrábí a dodává lékárnám a velkoobchodům (velkodrogeriím) umělý výrobek pod označením »umělá vřídlní sůl« nebo »sal therm Carol. arte-